

Aan
de gemeenteraad

Datum 8 april 2025
Zaaknummer 2025-0035625
Betreft Aanpak overlast

Vergadering van
Portefeuillehouder: Marc Merx
Begrotingsprogramma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht
Kernteam/Opgave: Wijken - Wijk-, Gebieds- en Accountmanagement
Auteur: Robin van Vilsteren
E-mail: re.van.vilsteren@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Els van Leeuwen
Openbaar: Ja

Deadline
Zo snel als de raad nodig acht.

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Zowel het opstellen als het uitvoeren van de aanpak woonoverlast en de aanpak overlast openbare ruimte zijn een collegebevoegdheid.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Dordrecht zet al jaren flink in op (het voorkomen van) overlast. Dit doen we zowel bij overlast in de openbare ruimte, als bij woonoverlast. De afgelopen jaren hebben we flink ingezet op het versterken van de lokale aanpak. Beide aanpakken zijn in de afgelopen vier jaar herijkt, woonoverlast in 2020, overlast openbare ruimte in 2022. Gedurende deze herijking is voor beide aanpakken de procesbeschrijving opnieuw op papier gezet en zijn onderliggende samenwerkingsconvenanten (opnieuw) getekend. Daarnaast zijn beide aanpakken in 2023 geëvalueerd. Hieruit is gebleken dat we een effectieve aanpak hebben ten aanzien van zowel woonoverlast, als overlast in de openbare ruimte en de samenwerking met partners heel goed verloopt. Graag delen wij met u de huidige stand van zaken van de overlast, zowel woonoverlast als overlast in de openbare ruimte. Per gebied is voor 2023 en 2024 het aantal (woon)overlast casussen weergegeven. We willen hiermee de effectiviteit van de aanpak overlast voor u inzichtelijk maken.

Wat is de te delen informatie?

Woonoverlast

Het uitvoeringsplan van woonoverlast is weergegeven in bijlage 1. Deze aanpak zet in op het verbeteren van de leefbaarheid van de stad, specifiek de woonomgeving van Dordtenaren. In het uitvoeringsplan staat onder andere beschreven uit welke stappen de aanpak woonoverlast bestaat en welke doelen, rollen en instrumenten er zijn om de woonoverlast te laten stoppen. Binnen deze aanpak geldt dat naarmate de woonoverlast vordert, het instrumentarium aan (bestuurlijke) maatregelen groter wordt.

In alle wijken worden 'woonoverlast' overleggen georganiseerd. Samen met de convenantpartners (Trivire, Woonbron en de politie) worden hier woonoverlast casussen besproken om vervolgens gezamenlijk een plan van aanpak op te stellen inclusief interventies om de woonoverlast te doen stoppen. In de onderstaande tabel is voor 2023 en 2024 het aantal woonoverlast casussen

weergegeven. De cijfers maken inzichtelijk dat het aantal complexe en ernstige woonoverlast casussen is afgenomen. In 2023 en 2024 hebben we wat betreft bestuurlijke maatregelen vijf gedragsaanwijzingen opgelegd. Hiervan liepen er twee al, één is verlengd en twee nieuwe zijn opgelegd. Bij twee zaken is de overlast inmiddels gestopt.

Tabel 1. Overzicht woonoverlast casussen per wijk voor 2023 en 2024.

	Aantal woonoverlast adressen 2023 (peildatum is 1 januari 2024)	Aantal woonoverlast adressen 2024 (peildatum is 1 januari 2025)
Krispijn	4	4
Wielwijk	6	1
Crabbehof	7	2
Binnenstad	1	1
19e-eeuwse Schil	4	2
Noordflank	3	7
Staart	1	1
Reeland	0	2
Sterrenburg	3	4
Dubbeldam	3	1
Stadspolders	4	2
Totaal	36	27

Tegelijkertijd blijft woonoverlast een punt van aandacht. We kunnen de overlast niet altijd (volledig) doen ophouden. In de afgelopen jaren is de intensiteit en complexiteit van casussen steeds meer toegenomen. Dit onder andere ten gevolge van verslaving en/of problematiek rondom de geestelijke gezondheid. Daar komt bovenop dat de uitdaging om de juiste zorg te bieden groter wordt, onder andere ten gevolge van de extramuralisering en lange wachtlijsten onder andere in de GGZ-zorg. Tegelijkertijd zijn er ook personen die zorg mijden. In de tussentijd hebben wij als gemeente de verantwoordelijkheid om overlastgevende situaties zo veel mogelijk beheersbaar te houden. Dit doen we in samenwerking met de politie en woningcorporaties. In sommige gevallen resulteert dit in het voortduren van, of zelfs veroorzaken van meer woonoverlast doordat we als gemeente, al dan niet in samenwerking met onze partners, geen mogelijkheid hebben om te interveniëren. Twee voorbeelden zijn weergegeven in het onderstaande kader.

Een zorg mijdende moeder in een vechtscheiding, met vermoedens van een licht verstandelijke beperking, met twee kinderen. Een kind kan niet praten, gaat niet naar school, vermoedens van autisme. Dit jongetje schreeuwt en slaat de gehele dag met speelgoed. Met de moeder zijn door politie en gemeente meerdere gesprekken gevoerd. Gemeente en politie hebben intensief contact met sociaal wijkteam, Meldpunt zorg & Overlast en Veilig Thuis om noodzaak en urgentie van (gedwongen) hulpverlening in te zetten. Moeder weigerde elke vorm van hulp en de situatie was onvoldoende ernstig voor een crisismaatregel.

Een kwetsbare man (vermoedens van verslaving en GGZ problematiek) heeft bijna dagelijks meerdere bezoekers. Gezamenlijk veroorzaken zij overlast in en rondom de woning door harde muziek en schreeuwen tot diep in de nacht. Politie komt meermaals in actie en neemt apparatuur in beslag. Bewoner (en ook eigenaar) van de woning wordt meermaals aangesproken en aangeschreven dat hij en zijn bezoekers geen overlast mogen veroorzaken. In de basis heeft meneer hulp nodig. Er zijn momenten dat hij daarvoor open staat, maar het is niet duidelijk welke organisatie in beginsel de zorgpartij moet zijn. Op het moment dat daar een besluit over is genomen staat meneer niet meer open voor hulpverlening.

In beide voorbeelden zijn burens soms teneinde raad. Door politie en gemeente wordt daarin veel geïnvesteerd. Veelal met uitleg waarom de situatie niet opgelost kan worden zonder dat bijvoorbeeld de privacy van de betreffende personen te schenden.

Aanpak (ernstige) overlast in de openbare ruimte

De procesbeschrijving van de aanpak overlast in de openbare ruimte zoals deze is afgesproken met de convenantpartners (Trivire, Woonbron, Politie, Stichting de Workshop, Dordrecht Sociaal, Stichting voor de werkplaats, Stichting HALT, Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), Dienst Gezondheid & Jeugd en Zorg en Veiligheidshuis (ZVH)) is weergegeven in bijlage 2 (hier is een aantal keer de naam van de voormalig burgemeester weergegeven, deze informatie is (en wordt) in de brieven die we versturen geüpdatet op basis van de meest recente informatie).

Ook deze aanpak richt zich op het verbeteren van de leefbaarheid van de stad. In de procesbeschrijving is het stappenplan van de aanpak weergegeven. Deze overkoepelende strategie zorgt ervoor dat het proces voor iedere wijk gelijk is, maar laat tegelijkertijd wel ruimte over om aan dit proces per casus invulling te geven om de meest effectieve aanpak te realiseren. De aanpak overlast openbare ruimte bestaat uit drie niveaus: hinder, overlast of ernstige overlast. Gedurende de eerste twee niveaus is sprake van een aanpak ten aanzien van een gebied of groep. Wanneer sprake is van ernstige overlast kan daar een individuele aanpak, de persoonsgerichte aanpak, bovenop komen. Naarmate de ernst van de overlast toeneemt wordt het palet van interventies (door de gemeente of samenwerkingspartners) uitgebreider.

Voor ieder gebied geldt dat in de afgelopen jaren in meer of mindere mate sprake is geweest van overlast in de openbare ruimte. In de onderstaande tabel is per gebied het aantal locaties weergegeven waar vanuit de aanpak overlast openbare ruimte inzet is gepleegd om de overlast te doen stoppen.

Tabel 2. Overzicht van de (ernstige) overlast locaties in 2023 en 2024 per gebied.

	Overlast locaties 2023 (peildatum is 1 januari 2024)	Overlast locaties 2024 (peildatum is 1 januari 2025)
West	• Winkelcentrum Crabbehof • Admiraalsplein • J.P. Heijplein • Paulusplein • Nolensweg	• Winkelcentrum Crabbehof • Admiraalsplein • J.P. Heijplein
Centrum	• Kromhout-Kasperspad • Beverwijcksplein • Achterom • Vogelplein • Leerpark • Omgeving Oekraïne opvang • Amaliabrug/ Wantijpark • Lange Wantijkade • Oranjeplein • Kloostertuin	• Kromhout-Kasperspad • Beverwijcksplein • Achterom • Vogelplein • Leerpark • Omgeving Oekraïne opvang
Oost	• Winkelcentrum Sterrenburg • Damplein • Loswalweg • Bieshof	• Winkelcentrum Sterrenburg • Damplein

Voor iedere locatie zijn er verschillende maatregelen getroffen om de overlast te doen stoppen. Denk aan een wijkverbod, cameratoezicht, inzet groepsactiviteiten (onder andere door het jongerenwerk) of het verwijderen van bankjes. Tegelijkertijd leert de ervaring ook dat het vaak om een samenspel van interventies gaat en een goede samenwerking en afstemming met de partners, die ervoor zorgt dat de overlast stopt.

Bovenstaande tabel maakt enkel de (ernstige) overlastlocaties van 2023 en 2024 inzichtelijk. Wanneer we terugkijken naar de jaren daarvoor zijn er plekken in de stad waar structureel veel overlast was, maar waar het afgelopen jaar juist rustig(er) is na de inzet van de overlast aanpak, bijvoorbeeld de Kloostertuin, het Vogelplein of de Amaliabrug.

Aanpak ernstige overlastgevers

Onderdeel van de aanpak overlast openbare ruimte is de persoonsgerichte aanpak. Wanneer er zorgen zijn over een persoon die ten gevolge van overlastgevend gedrag in beeld komt, of wanneer de overlast blijft voortduren wordt de Kerngroep ingezet. In de Kerngroep wordt samen met de convenantpartners bekeken hoe de betreffende persoon (en zijn of haar netwerk) het beste geholpen kan worden, bijvoorbeeld door middel van zorg of begeleiding en hulp bij (het zoeken van) scholing of werk. Indien de helpende hand geen of onvoldoende effect heeft kunnen vanuit de Kerngroep repressieve middelen worden ingezet. Wanneer dit geen of onvoldoende effect heeft wordt er opgeschaald naar het Interventieteam. Dit team kan, onder regie van de gemeente, samen met BRP-controleur, de Sociale Dienst Drechtsteden, handhaving en politie een huisbezoek afleggen bij de overlastgever (en zijn of haar netwerk) om hem of haar duidelijk te maken dat het overlastgevende gedrag moet stoppen. In de onderstaande tabel zijn voor 2023 en 2024 het aantal besproken personen in de Kerngroep en het aantal bezochte adressen door het Interventieteam weergegeven.

Tabel 3. Overzicht van de aantallen binnen de Kerngroep en het Interventieteam in 2023 en 2024

	Aantal besproken personen in de Kerngroep	Aantal bezochte adressen door het Interventieteam	Ingezette maatregelen en/of hulptrajecten
2023 (peildatum is 1 januari 2024)	49	0	• 21 brieven uitgereikt (minderjarigen) • 22 brieven verstuurd (meerderjarigen) • 25 hulpverleningstrajecten ingezet
2024 (peildatum is 1 januari 2025)	26	25	• 26 brieven uitgereikt en stopgesprekken gevoerd. • 16 hulpverleningstrajecten ingezet. • 3 casussen overgedragen aan ZVH.

In 2023 zijn er geen personen besproken in de Kerngroep, waarvan alle deelnemende partners binnen de Kerngroep de noodzaak zagen dat hij of zij opgeschaald moest worden naar het zwaardere middel, het Interventieteam. In 2024 zijn er 25 adressen bezocht. Deze bezoeken zijn afgelegd bij drie overlastgevende personen en hun netwerk.

Aanpak Leerpark

Ten gevolge van de toenemende problemen op het Leerpark hebben in september 2023 verschillende partners hun zorgen geuit op het gebied van fysieke en sociale veiligheid van bewoners, leerlingen, studenten en onderwijzend personeel. Sinds 2024 zijn er in samenwerking met partners extra maatregelen getroffen, zoals:

- Er is een wijkagent voor het Leerpark benoemd. De wijkagent Leerpark is als constante factor goed in positie en voedt het basisteam met actuele informatie.
- De jeugdboa's (verbonden aan Preventie met Gezag) zijn regelmatig te vinden op het Leerpark.
- Extra inzet vanuit Jongerenwerk, extra inzet van Leerplicht, inzet vanuit het Jeugdpreventieteam (JPT) en inzet vanuit Halt op (de scholen van) het Leerpark.
- Onder regie van de wijkmanager is de aanpak overlast openbare ruimte ingezet op het Leerpark.
- Samen met partners zijn gedragsregels opgesteld en gecommuniceerd aan alle gebruikers en bewoners van het Leerpark. Bij de leerlingen van de middelbare scholen en de studenten van het mbo zijn deze gedragsregels op een positieve manier onder de aandacht gebracht tijdens een middag met sport en muziek in de eerste week van het schooljaar.
- De gemeente zet voor schooljaar 2024/2025 sus-wachten in. Sus-wachten zijn particuliere beveiligers die mogelijke onenigheid vroegtijdig sussen, jongeren corrigeren en wijzen op de gedragsregels van het Leerpark. De inzet van sus-wachten wordt geëvalueerd.
- De gemeente voert regie over het beteren van de onderlinge samenwerking met de partners op het Leerpark. Er is hiervoor een regelmatig gezamenlijk overleg ingericht.

Deze maatregelen hebben ervoor gezorgd dat de overlast en het aantal incidenten fors is afgenomen. Door een intensieve samenwerking zijn de lijnen kort, worden signalen snel opgepikt en mogelijke incidenten in de kiem gesmoord. Alle partners constateren inmiddels (februari 2025) een beter sfeerbeeld en toename van de sociale veiligheid. Daarbij zijn we er ons van bewust dat het Leerpark een bijzondere dynamiek kent. Overdag de drukte met zo'n 7.000 leerlingen en studenten en in de avond over het algemeen rust.

Persoonsgerichte Aanpak+

Naast de reguliere overlast aanpak zijn we in 2024 begonnen met het ontwikkelen van de Persoonsgerichte Aanpak + (PGA+). Deze aanpak is gericht op een groep overlastgevers waarbij de reguliere aanpak geen tot weinig effect heeft. Deze groep blijft structureel overlast veroorzaken en zich door de stad heen verplaatsen. Met de PGA+ zetten we stevig in op deze hardnekkige groep overlastgevers van bijna twintig personen die onschendbaar lijkt te zijn en waarbij de inzet van de Kerngroep en het Interventieteam niet het gewenste effect heeft gehad. De afgelopen jaren is de overlast niet gestopt, maar heeft deze groep zicht verplaatst van het Kromhout naar het Beverwijkcksplein en weer terug. In 2024 zijn we gestart met het zorgvuldig opnieuw opbouwen van dossiers om tot een zo compleet mogelijke analyse te komen van de persoon en de groep. Hier noteren we ook welk aanbod en welke interventies al zijn ingezet. Op basis hiervan beoordelen we gezamenlijk waar nog eventuele kansen liggen, maar kijken we ook naar onorthodoxe interventies zodat het onacceptabele gedrag van deze personen stopt.

Uit de analyse is gebleken dat de groep bestaat uit negentien personen met complexe problematiek. De meesten zijn dak- of thuisloos en hebben een GGZ en/of verslavingsproblematiek. We blijven de personen intensief volgen en monitoren de (hernieuwde) inzet. De PGA+ bestaat uit:

- in aanvulling op de Kerngroep bestaat de samenwerking in ieder geval uit partners van maatschappelijke opvang, GGZ en verslavingszorg;
- het leveren van maatwerk daar waar het moet en kan, dit kan dus ook betekenen dat we creatief moeten zijn met de oplossing die we kiezen en de inzet die we leveren;
- interventies sneller en intensiever coördineren; en
- de voortgang en het effect van de interventies worden van elke overlastgever bijgehouden en waar nodig bijgestuurd.

Overige activiteiten

Wet bijzonder maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmppg)

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het verzoek van de gemeenteraad van Dordrecht toegekend om artikel 10 van de Wbmppg als aanvullend instrument in te zetten in vier zeer kwetsbare gebieden (Lijnbaan, Vogelbuurt, Eisingahof, gebied in Witte de Withstraat/Maarten Harpertsz. Trompstraat) om overlast te voorkomen en daarmee de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren. Ook in 2023 en 2024 hebben we hierdoor invloed kunnen uitoefenen op de instroom van overlast veroorzakende personen in deze gebieden. Immers, mensen die de afgelopen vier jaar (noemenswaardige) woonoverlast hebben veroorzaakt, krijgen geen huisvestingsvergunning en kunnen daarmee niet in de aangewezen gebieden gaan wonen.

Uit de tussentijdse evaluatie die via een raadsinformatiebrief is aangeboden aan de raad (maart 2024) blijkt een preventieve werking van het instrument. Wijkprofessionals zien de maatregel als belangrijk instrument om het gebied te verbeteren. Zij ervaren een stijgende lijn in de leefbaarheid en benadrukken het belang van het voortzetten van de maatregel. Ondanks dat in deze Wbmppg-gebieden het aantal incidenten en misdrijven over het algemeen hoger ligt dan het Dordts gemiddelde, zien we ook in de cijfers een positieve ontwikkeling. Vooral in de gebieden waar de maatregel al langer (vanaf 2018) uitgevoerd wordt. Zo zien we een dalende trend bij het aantal misdrijven. Bij de Vogelbuurt en de Lijnbaan zien we een duidelijke verbetering in de score op de Leefbaarometer en de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor.

We blijven leren

Uit de evaluatie Overlast openbare ruimte van september 2023 is gebleken dat verschillende partners de Kerngroep zien als zwaar interventiemiddel wat pas kan worden ingezet als partners zelf alles hebben geprobeerd. Daarnaast wordt het in één adem met het Interventieteam genoemd, de zwaardere interventie, wat er mogelijk voor heeft gezorgd dat de Kerngroep een negatief imago heeft gekregen. Dit is niet de intentie geweest, want juist in de Kerngroep bieden we

overlastgevende personen de helpende hand (sociaal aanbod) om onderliggende problemen op te lossen. Hoe eerder we dit kunnen inzetten hoe beter. De komende jaren gaan we dan ook inzetten op het verbeteren van het nut en belang van de Kerngroep om overlastgevende personen zo snel mogelijk de hulp te bieden die zij nodig hebben. De eerste stappen hiervoor zijn al gezet. Zo is in april 2024 een netwerkbijeenkomst georganiseerd om ervoor te zorgen dat korte lijntjes tussen partners ontstaan, maar ook om vanuit de gemeente opnieuw uitleg te geven over de (inzetbaarheid van de) Kerngroep. Ook hebben we de afgelopen twee jaar de aanpak bij verschillende partners opnieuw onder de aandacht gebracht door een voorlichting te geven over de inhoud van de aanpak en wie welke rol heeft of zou kunnen pakken.

Onze rol in de regio

In de regio wordt vaak naar Dordrecht verwezen vanwege ons stevig proces en succesvolle aanpak ten aanzien van woonoverlast. Ook landelijk lopen we voorop in de aanpak woonoverlast. Zo hebben we bijgedragen aan diverse handreikingen van het Centrum voor Criminaliteit en Veiligheid (CCV), nemen we deel aan een panel voor het landelijke vraaguurtje Woonoverlast en worden gemeenten door het CCV-netwerk naar ons doorgestuurd om mee te denken.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Geprioriteerde gebieden

We houden een focus op Kromhout, Leerpark, Vogelbuurt, enkele straten in Krispijn en de Binnenstad. Dat betekent dat we in die buurten frequent casusoverleg met de partners hebben op wijkniveau om zo de vinger aan de pols te houden, signalen en interventies af te stemmen en te monitoren. Als de situatie daarnaar vraagt aarzelen we niet een persoonsgerichte aanpak in te zetten of op te schalen naar het Interventieteam of het Zorg- en Veiligheidshuis. Over benodigde inzet van bestuurlijke maatregelen vindt structureel afstemming plaats met team Veiligheid.

Evaluaties

Beide aanpakken gaan we in 2025 evalueren. Te beginnen met de aanpak woonoverlast. Het OCD voert een enquête uit onder alle 50 deelnemers aan de woonoverlast-overleggen. De resultaten worden naar verwachting eind Q1 van 2025 besproken in de betreffende overleggen. In Q2 van 2025 starten we met de evaluatie aanpak overlast Openbare ruimte. De vorm is nog niet bekend.

Aanpak Leerpark

We gaan door met de aanpak Leerpark. Het plan van aanpak wordt geactualiseerd en stellen we in maart 2025 vast. Daarnaast onderzoeken we het komende jaar de mogelijkheden voor cofinanciering door partners.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Uw raad heeft via de bestemmingsreserve ernstige overlastbestrijding 2022-2026 in totaal € 500.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de aanpak overlast openbare ruimte. Onderstaande tabel geeft staat van onttrekkingen weer uit deze reserve.

Tabel 4. Overzicht van de financiën van de overlast aanpak.

	2023	2024		2025	2026
Beginsaldo	€ 125.000,-	€ 184.598,50		€ 227.961,31	€ 125.000,-
Uitgaven	€ 65.401,50	€ 81.637,19			
Begrote uitgaven	n.v.t.	€ 15.000,-	Evaluatie woonoverlast		
		€ 17.400,-	Inzet suswachten Leerpark	€ 48.000,-	
		€ 15.000,-	Integrale aanpak Haringvliet	€ 15.000,-	
		€ 5.000,-	Interventieteam en Kerngroep	€ 5.000,-	
		€ 10.000,-	Netwerkbijeenkomst		
			C3 applicatie	€ 24.000,-	
			PGA+ aanpak	€ 70.000,-	
Restant	€ 59.598,50	€ 102.961,31		circa € 65.000,-	

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

P.A.C.M. van der Velden
burgemeester